

ZWIĄZEK POSTAW RODZICIELSKICH
Z BLISKOŚCIĄ FIZYCZNĄ W RELACJI
RODZIC-DZIECKO
Z PERSPEKTYWY RODZICA

bella
ciatko

Raport przedstawia badanie dotyczące postaw rodzicielskich oraz bliskości fizycznej w relacji rodzic-dziecko z perspektywy rodzica. Badanie było częścią projektu doktorskiego: *Kształtowanie się obrazu ciała u dzieci i młodzieży. Rola jakości relacji z matką i ojcem, internalizacji idealnego obrazu ciała prezentowanego w mediach oraz samooceny*. Badanie otrzymało pozytywną opinię Komisji Etyki i zostało przeprowadzone zgodnie z zasadami etyki.

Badanie

Pierwsze badanie zostało przeprowadzone wśród rodziców dzieci w wieku 8-12 lat na panelu internetowym w kwietniu i maju 2023 r. Rodzice, którzy mieli więcej niż jedno dziecko w tym wieku, wszystkie kwestionariusze wypełniali w odniesieniu do jednego, wybranego przez siebie dziecka.

W badaniu wzięło udział 347 osób: 181 matek i 165 ojców w wieku od 27 do 57 lat (średnia wieku – 40.55).

Cele badawcze

1. Stworzenie Skali Bliskości Fizycznej badającej bliskość fizyczną w relacji rodzic-dziecko z perspektywy rodzica.

Do tej pory nie istniało żadne narzędzie do mierzenia bliskości fizycznej w relacji rodzic-dziecko, zarówno tej widzianej z perspektywy rodzica jak i dziecka. Mimo tego, że naukowcy i specjaliści podkreślają, że kontakt fizyczny dziecka z rodzicem, o ile jest tym „dobrym dotykiem”, jest jednym z ważniejszych aspektów budowania bezpiecznej więzi w relacji rodzic-dziecko.

2. Sprawdzenie, w jaki sposób aspekty rodzicielstwa takie jak struktura, autonomia i ciepło w relacji z dzieckiem, łączą się z bliskością fizyczną widzianą oczami rodziców.

Wyniki badania

Tabela 1. Korelacje między wymiarami Skali Bliskości Fizycznej i wymiarami rodzicielstwa

	Ciepło	Struktura	Autonomia
Częstość w bliskości fizycznej kiedy dziecko miało 0-3 lata	.399**	.279**	.345**
Częstość w bliskości fizycznej teraz	.288**	.104	.262**
Przyjemność z bliskości fizycznej	.342**	.209**	.323**
Skala Bliskości Fizycznej – ogólny wynik	.398**	.190**	.360**

**pp<.01

Tabela 2. Korelacje między wymiarami Skali Bliskości Fizycznej i wymiarami rodzicielstwa dla matek

	Ciepło	Struktura	Autonomia
Częstość w bliskości fizycznej kiedy dziecko miało 0-3 lata	.382**	.229**	.355**
Częstość w bliskości fizycznej teraz	.284**	.029	.289**
Przyjemność z bliskości fizycznej	.354**	.178*	.405**
Skala Bliskości Fizycznej – ogólny wynik	.397**	.139	.414**

**p<.01 / *p<.05

Tabela 3. Korelacje między wymiarami Skali Bliskości Fizycznej i wymiarami rodzicielstwa dla ojców

	Ciepło	Struktura	Autonomia
Częstość w bliskości fizycznej kiedy dziecko miało 0-3 lata	.334**	.315**	.292**
Częstość w bliskości fizycznej teraz	.252**	.170**	.201**
Przyjemność z bliskości fizycznej	.235**	.250**	.211**
Skala Bliskości Fizycznej – ogólny wynik	.314**	.237**	.253**

**p<.01 / *p<.05

- Skala Bliskości Fizycznej dla Rodziców ma dobre właściwości psychometryczne i może być używana jako narzędzie do badania „dobrego” dotyku w relacji rodzic-dziecko z perspektywy rodziców. Skala składa się z trzech podskal: (i) bliskość fizyczna, kiedy dziecko miało 0-3 lata; (ii) bliskość fizyczna obecnie, (iii) przyjemność z bliskości fizycznej. Skala potrzebuje jednak dalszych badań, aby jej właściwości psychometryczne były jeszcze lepsze niż te uzyskane w czasie badania.
- Średnia każdego z pytań była wyższa dla matek. Matki raportują więcej przyjemności z bliskości fizycznej i częstości kontaktu fizycznego ze swoimi dziećmi w porównaniu do ojców.
- Bliskość fizyczna (częstość kiedy dziecko było w wieku 0-3 lat, obecnie oraz przyjemność z kontaktu, a także wynik ogólny) pozytywnie wiąże się z autonomią i ciepłem dla obojga rodziców.
- Bliskość fizyczna (wszystkie podskale) wiąże się pozytywnie ze strukturą w relacji ojciec-dziecko. U matek struktura wiąże się jedynie z bliskością fizyczną z dzieckiem, kiedy było ono w wieku od 0 do 3 lat.

Wnioski

Badanie jest jednym z empirycznych dowodów na to, że bliskość fizyczna w relacji rodzic-dziecko związana jest pozytywnie z takimi postawami rodziców jak nadawanie struktury, pozwolenie dziecku na autonomię i ciepłe traktowanie dziecka. Takie postawy rodziców sprzyjają budowaniu bezpiecznej relacji z dziećmi. Dzieci, które czują się bezpiecznie w relacji z rodzicami, pozytywnie myślą o sobie i świecie, co wpływa na ich funkcjonowanie i zdrowie psychiczne (Kanfo, 2016). Należy jednak pamiętać, że zarówno każdy rodzic jak i każde dziecko mają inną potrzebę fizycznego kontaktu z ludźmi. Aby kontakt fizyczny mógł być przyjemny dla obu stron, rodzic z dzieckiem muszą „dopasować” do siebie swoje własne potrzeby. Także nie zawsze wtedy, kiedy rodzic będzie często przytulał swoje dziecko, będzie to jedną z dróg do budowania dobrej relacji z dzieckiem. Dlatego należy być uważnym na potrzeby dziecka oraz swoje własne.

Ciepło i autonomia u obojga rodziców pozytywnie wiązały się ze wszystkimi wymiarami bliskości fizycznej. Jednakże, wyniki wykazały, że struktura w relacji dziecko-rodzic jedynie wśród ojców jest pozytywnie powiązana ze wszystkimi podskalami Skali Bliskości Fizycznej. W przypadku matek struktura w relacji dziecko-rodzic była pozytywnie skorelowana z przyjemnością oraz częstotliwością bliskości fizycznej w wieku 0-3 lat. Ten wzorzec wyników może sugerować, że dla ojców ustanowienie spójnego i uporządkowanego środowiska nie tylko ułatwia bliskość fizyczną, ale także w większym stopniu niż w przypadku matek odzwierciedla bliską więź emocjonalną i fizyczną z dzieckiem. Może to wynikać z roli ojca, która częściej obejmuje ustalanie granic, jasnych zasad lub codziennej rutyny dla dziecka (Bion, 1962; Parke, 1996). Ponadto struktura może sprawiać, że ojcowie czują się pewniej w swojej roli rodzicielskiej, co może przyczyniać się do bardziej pozytywnej relacji z dzieckiem, w tym większej bliskości fizycznej.

Kobiety raportowały, że częściej mają kontakt fizyczny ze swoimi dziećmi oraz czerpią z niego większą przyjemność w stosunku do mężczyzn. Może być to związane zarówno z tym, że w polskiej kulturze to nadal kobie-

ty częściej pozostają na urlopie macierzyńskim i wychowawczym z dziećmi (GUS, 2023), oraz nadal są bardziej zaangażowane w bezpośrednie wychowywanie dzieci, podczas gdy w wielu rodzinach mężczyźni w tym czasie pracują i są odpowiedzialni za ekonomiczną sytuację rodziny (Kmita, 2016). Istnieje szansa, że wyniki te zmienią się w przyszłych badaniach, w związku z zachodzącymi zmianami i tym, że coraz częściej kobiety i mężczyźni po równo angażują się zarówno w wychowywanie dzieci jak i pracę zawodową.

Innym wytłumaczeniem różnic w wynikach matek i ojców może być fakt, że w kulturze zachodniej kontakt fizyczny między matką a dzieckiem jest często postrzegany jako bardziej naturalny w porównaniu do kontaktu fizycznego między ojcem a dzieckiem, którego interakcje fizyczne z dziećmi mogą czasem być błędnie interpretowane lub budzić skojarzenia z „niewłaściwym dotykiem” (Piper, 2003). To kulturowe postrzeganie może prowadzić do dyskomfortu wśród ojców lub ogólnie męskich opiekunów w doświadczaniu i wyrażaniu przyjemności oraz częstotliwości fizycznej bliskości z dzieckiem z obawy, że inni mogą błędnie ocenić ich intencje. W konsekwencji ojcowie i mężczyźni mogą być bardziej skłonni do unikania kontaktu fizycznego ze swoimi dziećmi, zwłaszcza w relacjach ojciec-córka lub męski opiekun-dziewczynka.

Bibliografia

- Bion, W. R. (1962). The psycho-analytic study of thinking. *International Journal of Psycho-Analysis*, 43(4–5), 306–310.
- Główny Urząd Statystyczny (2023). Raport GUS 2023. https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5501/49/3/1/raport_gus_2023.pdf
- Kmita, G. (2016). Parenting beliefs and practices in Poland. In G. Nicolas, A. Bejarano, & D. Lee (Eds.), *Contemporary parenting* (pp. 142–155). New York: Routledge.
- Knafo, H. (2016). The development of body image in school-aged girls: A review of the literature from sociocultural, social learning theory, psychoanalytic, and attachment theory perspectives. *The New School Psychology Bulletin*, 13(2), 1–16.
- Parke, R. D. (1996). *Fatherhood*. Harvard University Press
- Piper, H., Smith, H. (2003). 'Touch' in educational and child care settings: dilemmas and responses. *British Educational Research Journal*, 29(6), 879–894. doi:10.1080/0141192032000137358